

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА
И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
Број: 011-00-342/2020-05
Датум: 8. октобар 2020. године
Немањина 22 –26
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Београд

Преглед			
Оједина	Број пр-акт	Преглед	
У	1769	33642	

Нерис Анђелић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Делиградска бр. 16
11000 Београд

Поводом вашег дописа број: 31114 од 18. септембра 2020. године, а у вези са Извештајем о раду Националног механизма за превенцију тортуре за 2019. годину, обавештавамо о следећем:

Национални механизам за превенцију тортуре је током 2019. године посетио 13 установа социјалне заштите домског типа и утврдио да се у посећеним установама на смештају и даље налази велики број корисника на дужи период из разлога што нису обезбеђене дневне услуге у заједници. Такође, констатовани су случајеви примене рестриктивних мера према корисницима и то од стране медицинског особља које није прошло посебну обуку и некада немедицинског особља (дом Трбуње у Блацу), као и примери ограничавања кретања корисника ван и унутар установе.

Примедбе су се односиле и на смештајне услове у појединим установама и услове за очување приватности корисника (ГЦ Крагујевац и дом Трбуње), недостатак ортопедских помагала, недовољну обавештеност корисника о њиховим правима (брошуре и сл.) а хронични проблем у посећеним установама како се наводи у извештају био је недостатак запослених за непосредни рад са корисницима.

Због свега наведеног НПМ је дао следеће препоруке Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања:

„Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања преиспитаће кадровско стање у установама социјалне заштите домског типа како би се обезбедио потребан број медицинског, неговатељског и другог особља у складу са проценом потреба за адекватним третманом корисника и функционисањем установа.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања треба да интензивира активности у циљу законског уређивања услова и поступака за ограничавање слободе кретања корисника смештених у установама социјалне заштите домског типа.“

С тим у вези, истичемо следеће:

На основу сагласности закључком Владе Републике Србије на предлог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања омогућено је да се у установама социјалне заштите за смештај корисника, на територији целе Републике Србије додатно запосли на неодређено време 459 неговатељица и медицинских сестара-васпитача као и 127 здравствених радника (лекара, медицинских сестара...). Овим су капацитети током 2020.године, доста ојачани што ће обезбедити бољу заштиту, бољи квалитет рада и адекватно реаговање на потребе корисника у систему социјалне заштите.

Поред тога, сматрамо да је потребно појачати и едукације постојећег и новог кадра и обезбедити већи број обука из различитих области како би цео систем био у функцији заштите права корисника и бољих услова живота у установама социјалне заштите.

У циљу законског регулисања смештаја и задржавања без пристанка корисника у установама социјалне заштите, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је сачинило *Нацрт закона о заштити права лица корисника услуга смештаја у установама социјалне заштите*. Јавна расправа поводом овог закона спроведена је 2019.године. Нацрт је тренутно у фази усаглашавања са резултатима јавне расправе и припреме за слање на мишљење релевантним органима и организацијама. Цео процес око доношења Закона је у кашњењу због COVID кризе.

Установе социјалне заштите располажу обавезним прописаним процедурама за изјављивање жалби корисника, имају дефинисане обавезне процедуре за примену рестриктивних поступака и мера према корисницима, имају формиран интерни тим запослених задужен за поступање у случајевима насиља над корисницима.

У циљу спречавања злостављања и занемаривања корисника услуга социјалне заштите донет је *Правилник о забрањеним поступањима запослених у социјалној заштити* („Службени гласник РС“, број 8/2012 од 03. фебруара 2012. године), а Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је још 2014. године свим установама социјалне заштите издало *Инструкцију о поступањима у инцидентним ситуацијама*.

Установе социјалне заштите за смештај корисника са интелектуалним и менталним тешкоћама су донеле интерну процедуру за примену поступака и мера ограничавања кретања, изолације или контроле понашања корисника. Установа прописује процедуру, одређује лице (лекар установе или лекар специјалиста из здравствене установе) одговорно за одобравање рестриктивних поступака и мера и води евиденцију о њиховој примени у складу са *Законом о заштити лица са менталним сметњама* („Сл.гласник РС“, број 45/13). Надлежно министарство преко контролног механизма, Одељења за инспекцијски надзор контролише рад установа и у делу поступања по интерној процедури у циљу заштите права и интереса смештених корисника. Свако одступање и грубо кршење права корисника може водити губитку лиценце пружаоца услуга, којом је добијена дозвола за обављање делатности социјалне заштите. Министарство са циљем контроле и унапређења система врши стручни надзор и инспекцијски надзор, а заводи за социјалну заштиту (републички и покрајински) врше супервизијску подршку ради усвајања нових, савременијих концепата и помажу у решавању конкретних, професионално захтевних ситуација у којима може да се нађе установа социјалне заштите.

У установи социјалне заштите, односно код пружаоца услуга социјалне заштите запосленом је забрањен сваки облик насиља над корисником, физичко, емоционално и сексуално злостављање, искориштавање корисника, злоупотреба поверења или моћи коју ужива у односу на корисника, занемаривање корисника и друга поступања која нарушавају здравље и достојанство корисника и развоја детета (члан 151. Закона о социјалној заштити). Поступање супротно овим забранама сматра се повредом радне обавезе запосленог у смислу закона којим се уређује рад. Посебним правилником о забрањеним поступањима запослених је ближе одређено шта се сматра забрањеним поступањем у смислу овог члана Закона.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
Бојана Станић